

ISRAEL SET MED KRISTNE ØJNE

Af Samuel Roswall – Lagt på www.joffi.dk med tilladelse.

Israel - et sammensat land

Israel er et sammensat og spændende land.

Det gælder for det første *geografien*. Trods landets lidenhed kan man på samme dato stå på ski på Hermonbjerg i nord og tage solbad ved Eilat i syd. Og ellers kan man opleve alt lige fra tør ørken og nøgen klippevæg til frodig og frugtbar agerjord. I øvrigt betyder klimaet, at naturen tørrer ind i løbet af sommeren for så i bogstavelig forstand at blomstre op i løbet af den regnfulde vinter.

Ja, og så er der *historien*. Med Abrahams indvandring for ca. 4.000 år siden begyndte en linje som fortsætter frem til vore dages Israel. Og når jødiske arkæologer i dag graver i jorden, bliver de lag for lag styrket i bevidstheden om at være nationalt hjemme.

Men den historiske tidslinje fra Abraham har ikke altid været lige. Historien har været en smeltedigel, hvor smart den ene og smart den anden stormagt lagde hånd på landet og folket. For Israels placering på jordkloden er "central". Landet er som en sløjfe der forbinder Europa, Asien og Afrika, og samtidig er der rigelig adgang til haven. De seneste årtier har stormagterne nærmest betragtet national som en "knude" man gerne vil, men ikke kan løse op. Ikke så meget for Israels skyld, men på grund af en eller anden fortrængt fornemmelse af, at Israel er hængslet, der bærer svingdøren, hvor der på den ene side står verdensfred og på den anden verdenskrig.

Også *befolkningen* er meget sammensat.

Flertallet er jøder. Men en stor del er arabere. På Vestbredden og i Gaza er de fleste palæstinensere. De er nok arabere, men gør krav på egen identitet. De er så igen opdelt i forskellige grupper. Nogle lever i den orientalske ro, hvor man er optaget af det nødvendige til dagen og vejen.

Andre - især de yngre - er meget optaget af den nationale identitet. Atter andre, og den gruppe er voksende, bekender sig til en kompromisløs, islamisk holdning, inspireret af ånden fra Iran.

Men også den jødiske befolkning er meget forskellig. Det viser sig i de mange *politiske partier*. Ganske vist kan man tale om en socialistisk, en konservativ og en religiøs blok. Men for eksempel er den religiøse blok opdelt i flere partier med forskellige holdninger. Til det politiske billede hører i øvrigt, at både jødiske og arabiske israelere har valgtret til Knesset (parlamentet), og begge parter kan indvælges.

Den Jødiske befolkning kan også opdeles efter *religiøse holdninger*. Som jøde kan man bekende sig som ateist, være verdslig, være reformjøde, konservativ eller ortodoks. Blandt de ortodokse jøder finder der igen flere retninger. Eller man kan være kristen jøde (tilknyttet et af de kristne kirkesamfund) eller messiansk jøde (tilknyttet en messiansk menighed, hvor man bekender, at Jesus er Israels Messias). Som kristen/messiansk jøde bliver man dog ikke anerkendt som jøde, men som kristen, og det kan give problemer for eksempel i forbindelse med indvandring.

Eller man kan foretage opdelingen efter *national, kulturel og folkelig oprindelse*. Vel er der efterhånden mange, der er født i Israel. (De kaldes Sabra'er efter navnet på en kaktusfrugt. En sabra er stikkende udvendig; men indvendig er den sød og velsmagende).

Men mange er immigranter og kommer fra vidt forskellig kulturel baggrund. Nogle kommer fra USA eller Vesteuropa, mens andre kommer fra Etiopien eller orientalske lande.

Til *Israels religiøse præg* hører så i øvrigt, at der næsten ikke er et kirkesamfund, som ikke på en eller anden måde har benene inden for i landet. Således findes der kirkebygninger på næsten alle de hellige seeder.

I Israel kan man altså finde synagoge, moske og kirke side om side.

Jo, Israel er sammensat og spændende. Skal man kunne opleve landet og åbent suge indtrykkene til sig, har det stor betydning, at man ved noget om, hvem man selv er, og hvad man selv står for - at man har et orienteringspunkt.

De følgende sider er et forsøg på at sige noget om, hvad en kristen kan få ud af at møde og betragte Israel.

Israel - i går og i dag

Hvad er grunden til, at kristne - både unge og ældre - har opmærksomheden rettet mod Israel? Ja, og bruger tid på at opleve folket og landet på egen knop?

For den, der læser sin Bibel, synes svaret ret enkelt.

Grunden til, at det for mange alligevel kan blive indviklet, er nok, at man på forhånd har nogle forestillinger, som viser sig ikke at holde stik.

For eksempel opdager man, at mange af de ting, man læser om i Bibelen ligger dybt begravet i jorden, eller fremstår som uforståelige ruiner i udgravninger.

Nogle bliver måske skuffede over, at indbyggerne ikke er mere bibelsk religiøse - ja, og måske over, at de ikke tager mere venligt og imødekommende imod én. Eller man har troet, man kom til et mere "himmelsk" sted på jorden, som i højere grad skulle ånde af fred og idyl, og at der for eksempel ikke ville være nogen slum i byerne. For det er jo Bibelens folk og land, man besøgte.

Men spørgsmålet er, om det Israel, man møder, når man lander i Ben Gurion lufthavn, er det Israel, som omtales i Bibelen. Naturligvis møder man ikke patriarkerne eller kong David og deres samtidige.

Nej, spørgsmålet er, om det Israel, der blev skrevet i Bibelen om for mere end 2.500 år siden, er det Israel, man i dag kan besøge og opleve ved selvsyn.

Hvad siger Bibelen?

Vi kan begynde med at sætte fokus på et par kendsgerninger:

- a. Bibelens hovedland ligger dér, hvor vore dages Israel ligger.
- b. Det folk, der bor i landet i dag, nedstammer fra det folk, som Bibelen kalder israelitterne.

Er det mon tilfældigheder?

Lad os gøre det lidt mere konkret.

I 1. Mos. 12,7 siges det til Israels stamfader, som dengang hed Abram: "Dit afkom giver jeg dette land!" Det var Herren, der udtalte de ord. Som

en yderligere bekræftelse blev ordene i øvrigt gentaget ved skiftende lejligheder og til skiftende personer, se 1. Mos. 13,14-15, 15,18, 17,8, 24,7, 26,2-3, 5. Mos.34,4, Jos. 21,43.

Han, som har al magt i Himmelen og på jorden, har altså ladet forstå, at landet er og skal være bopæl for Abrahams efterkommere. Og så er den sag vel afgjort? I hvert fald kan det vel ikke undre, at Abrahams efterkommere kom til at bo i landet - ja, og bor der i dag.

Guds land

Alligevel er der mere at sige om sagen. For folkets tilstedeværelse i landet fik jo nogle skrammer hen ad vejen. Først kan nævnes at patriarken Jakob tilbragte de sidste år af sit liv i Ægypten og derefter fulgte 400 år, hvor hans slægt var slaver dér. Det var i den periode, Abrahams efterkommere blev til et folk, en nation, som i flok drog mod Kanaan - altså tilbage til løftets land.

Men det betød ikke, at folket herefter forblev de suveræne herskere i landet. I dommertiden var det i perioder andre folk, der tog magten. Og kongetiden endte både for Nordriget (Israel) og for Sydriget (Judæa) med national opløsning. Ikke at folket helt forsvandt fra landet, men de blev nærmest fanger i eget hus. Og bortset fra enkelte perioder er der først i 1948 sket en egentlig og suveræn national genfødsel.

Jamen, har det så ikke i praksis vist sig at være for store ord, når Herren sagde til Abraham: "Dit afkom giver jeg dette land"?

Nej, ikke når vi forstår det rigtigt.

Dybest set er landet ikke jødernes. Det er Guds land. Generelt siger Bibelen, at hele jorden tilhører Gud (2. Mos. 19,5). På en speciel måde siges dette om Israels land, som også kaldes for "Herrens land" (Es.14,2). Det er altså Gud, der har givet sin ejendom, landet, til Israels folk. Og folket fik landet med henblik på, at folket i landet skulle tjene Guds frelsesplan med verden. Israel har ikke ret til landet, fordi folket har opfyldt bestemte betingelser. Tværtimod siges det, at folket har fået ejendomsretten på trods af folkets åndelige kvaliteter (se f.eks. 5. Mos. 9,5-6). Løftet om landet er altså et nåde-tilsagn.

Lige så klart er det imidlertid, at når folket i perioder har været uden

land, så skyldes det, at folket ikke levede op til det høje kald om at være Guds folk og være til velsignelse for jordens slægter. Folkets egne profiler har talt stærkt om det. Tænk i den forbindelse på ordene fra profeter Es. 7,9: "Er I ikke troende, bliver I ikke boende". Og det er i det lys vi skal forstå, at folket i perioder mistede *opholdsretten*. Landet er Guds - og retten til at være i landet var betinget af, at folket forvaltede landet og brugte det efter Guds vilje.

Men *ejendomsretten* har Gud ikke tilbagekaldt. For den beror på et nåde-tilsagn. Ja, Gud overdrog netop landet til et folk "med hårde halse" (5. Mos. 9,6). Og vidste altså på forhånd, hvad han havde gjort.

Vor tids Israel

I dag er landet igen befolket af Israels folk. Det er muliggjort ved en Israelsk statsdannelse, som giver alle jøder ret til indvandring og statsborgerskab.

Denne indvandring og bosættelse har Bibelen forudsagt - og den sker altså i forlængelse af Guds nåde-tilsagn. Profeterne har talt om, at der skat ske en hjemvenden fra hele jorden. Man kan læse om det for eksempel i 5. Mos. 30,4-5, Es. 43,5-7, Jer. 16,14-15 og Ez. 36,24. Disse udsagn har fået en begyndende opfyldelse i det 20. århundrede.

Studiespørgsmål

- Hvad bygger vi vore forestillinger om Israel på?
- *Forsøg ud fra Bibelen at danne jer et overblik over hovedperioderne i Israels historie. (Sæt gerne omtrentlige årstal på, hvis I kan).
- Er der knyttet betingelser til Israels besiddelse af landet?
- Er det rimeligt i dag at argumentere for jødernes bosættelse i landet ud fra Bibelen?
Findes der andre argumenter for jødernes ret til landet?
- Er det, fordi Gud ændrer sin vilje og sin plan, at folket i nogle perioder bor i landet, men i andre perioder er i landflygtighed?

Israel - nogle indvendinger

Der er mennesker - også kristne - som ikke mener, at det er muligt at forstå folkets hjemvenden og bosættelse som en opfyldelse af profetierne i Bibelen. Det bør vi tage alvorligt.

Når nogle bliver betaget af den blomstring, som landet har oplevet, vil andre henvise til, at der bestemt ikke er tale om luther idyl. For eksempel har storbyen Tel Aviv sin slum, der sker mange trafikuheld osv. Og ikke mindst vil man kunne henvise til spændingerne mellem de forskellige befolkningsgrupper. Her tænkes især på forholdet mellem jøder og palæstinensiske grupper. Og her rører vi i sandhed ved et følsomt emne.

I Guds land er der ikke bare idyl. Mange taler om problemerne og uretfærdighederne. Og det kan der være god grund til. Men når man gør det, bør man også overveje, hvordan man får løst op for knuderne.

Dertil kommer, at overvejelserne bør være realistiske. Mange af de tanker, som er fremsat, betyder i sin konsekvens, at Israel ikke længere kommer til at eksistere som stat. Få tager højde for de meget komplicerede forhold, hvad enten de er religiøse, politiske eller af anden art.

Men hvad ser vi midt i alt det ulykkelige - i vor verden, hvor synd og død har så stor magt? At Gud handler og får ført det igennem, som hører til hans store og overordnede plan!

Bibelforståelsen

Der er kristne, som ikke bare har følelsesmæssige problemer med hensyn til jødernes bosættelse i landet. Der er troende mennesker, som ud fra Bibelen mener at kunne begrunde, at det jødiske folk ikke har nogen særlig ret til at bo i landet. Tværtimod - vil nogle sige - skulle kristne snarere gøre gældende, at det er de kristne arabere, der har en særlig ret. De er jo kristne, hvad enten de hører til den græsk-ortodokse, romersk-katolske, anglikanske eller lutherske kirke. Hvad det sidste angår, så har en bekendende kristen naturligvis det samme forhold til troende palæstinensere og arabere i øvrigt, som til troende af alle andre nationaliteter. Der er tale om et åndeligt broder-søster- forhold, som en kristen ikke kan have til for eksempel et menneske af jødisk-rabbinsk tro.

Selv om denne sag er meget følsom, kan den imidlertid ikke ændre på,

hvad Bibelen lærer om forholdet mellem Israels folk og Israels land. Evangeliske kristne bør møde hinanden på bibelsk grundlag. Bibelen skal bestemme, hvordan vi forstår den verden, vi lever i. Aktuelle politiske forhold skal ikke bestemme, hvordan vi forstår Bibelen.

I øvrigt skal det nævnes, at der er evangelisk-kristne arabere, der forstår jødernes hjemkomst som opfyldelse af profetierne - også selv om det på grund af forholdene kan være slidsomt for dem at fastholde deres syn.

Men, som før nævnt: Der er kristne, som ikke mener, at der er bibelsk grundlag for at tale om jødefolkets særlige ret til at bebo landet. Hvorfor? Fordi de mener, at Ny Testamente ikke omtaler denne ret. Hvad der står i Gammel Testamente om den sag, skal ikke forstås sådan, som man umiddelbart læser det.

Lad os tage et eksempel. De første vers i 1. Mos. 12 taler om Israels udvælgelse. Det er alle enige om. Men siger man så: I Ny Testamente (Gal. 3.16 og 3, 14) ser vi, at udvælgelsen sigter på Kristus og på de hedninger (ikke-jøder), som kommer til tro. Ja, det er rigtigt.

Men så må det tilføjes, at dermed er den ligefremme betydning af 1. Mos. 12 ikke ophævet. For i Rom.11,28 understeges, at med hensyn til udvælgelsen, er Israel elsket for fædrenes skyld. Udvalgelsen har altså ifølge Ny Testamente fortsat gyldighed for Israel som folk.

Endnu et eksempel. Iflg. 2. Mos. 19,6 skal Israel blive "et kongerige af præster og et helligt folk". Det var den opgave, Gud gav Israel. Herom er alle enige. Nu lærer 2. Pet. 2,9, at denne opgave også er givet til de uomskårne (ikke-jøder). Men ordet I Ny Testamente siger jo ikke, at den ligefremme betydning af ordet i Gammel Testamente dermed har mistet sin gyldighed.

Konklusionen bliver, at Ny Testamente viser den herlige sandhed, at troende hedninger er medindlemmet i Guds løfter (Ef. 3,6). Om dette siger Rom.11,17, at troende hedninger fik del i det ægte træes rod - idet der så i øvrigt gøres den tilføjelse, at vi ikke derfor skal hovere over de andre (dem i Israel, som ikke fik det).

Med i løftet

Vi, der er født som hedninger, er altså med i Gammel Testamentes

frelsesløfte. Det er blevet helt åbenlyst i Ny Testamente. Men Ny Testamente ophæver ikke det, som Gammel Testamente enkelt og ligefremt siger om Israel, dets udvælgelse og opgave.

Hvis vi får lov at se det, er der mange ord, der åbner sig for os i deres dybde og sammenhæng.

Lad os tage blot et enkelt eksempel på det. I Ap.G.

1,6 stiller disciplene Jesus et spørgsmål: "Herre! er tiden nu kommet, da du vil genoprette Riget for Israel?" Disciplene havde fået lov at se, at Jesus var den, der skulle fuldføre Guds rådslutning. Og på baggrund af, hvad Gammel Testamente (som var deres bibel) lærer om Israels fremtid, var de optages af, om Jesus nu ville genoprette Israels rige.

Jesu svar lyder: "Det tilkommer ikke jer at kende tider eller timer, som Faderen har fastsat af egen magt."

Dette svar er af nogle blevet forstået som en afvisning af spørgsmålets mening, altså at det, de bibelske skrifter har sagt om den sag, ikke længere gælder.

Men det er urimeligt at forstå Jesu svar på den måde. For det første er det underligt, hvis disciplene fortsat skulle leve i misforståelse, efter at Jesus i 40 dage havde undervist dem og talt til dem om Guds rige (Ap.G. 1,3). For det andet er Jesu svar- efter sin ligefremme mening- et udsagn om, at Riget for Israel kommer på et tidspunkt, "som Faderen har fastsat af egen magt" (v. 7). For det tredje ser vi i Ap.G. 3,21, at genoprettelsen først kommer, når Jesus ikke længere skal bo i den himmelske verden - altså når Jesus kommer igen. Først da skat alt det ske, "som Gud fra evighed af har forkyndt ved sine hellige profeter."

Igen ser vi, at Ny Testamente ikke ophæver forståelsen af Gammel Testamente. Tværtimod bekræfter Ny Testamente direkte, at det, de gamle profeter har udtalt, skal ske. Og om det ikke skete bogstaveligt ved Jesu første komme, så skal det dog ske, når de tider kommer, da alt skal genoprettes i overensstemmelse med, hvad profeterne har udtalt. Og i Ap.G. 3,21 så vi, at de tider kommer, når Jesus ikke længere skat være i Himmelen - men vender tilbage til jorden.

Studiespørgsmål

- Kan Gud have noget at gøre med et land, der ikke kun er idyl?
- Hvad er forskellen på en kristens forhold til en jødisk israeler og en kristen, arabisk israeler?
- Nævn nogle ligheder og forskelle på Gammel Testamente og Ny Testamente.
- Er det bibelsk rigtigt at omtale for eksempel en kristen dansker som en hedning?
- Tal om, hvad der nærmere ligger i det bibelske udtryk "Rigel for Israel". Find gerne nogle skriftsteder, der belyser det.

Israel - i fremtiden

Det er ikke meningen her at give en almindelig vurdering af Israels mulighed for at overleve i det mellemøstlige område. I stedet vil vi fortsætte linjen fra sidste kapitel og betragte emmet i lyset af, hvad Gud har forkyndt ved sine hellige profeter.

Forberedelsen

Som vi før har set, forkyndte profeterne, at Gud ville samle sit folk i sit land (det hebraiske ord for denne "samling" er i øvrigt kibbutz). Men det er også klart, at denne folkevandring ikke er det endelige mål for, hvad Gud vil med sit folk. Samlingen er kun en forberedelse til noget mere.

I sin prædiken (Ap.G. 3,21) talte Peter om tider med genoprettelse. Disse tider vil medføre en helt ny situation for folket og landet - ja, for verden.

I Zak. 12 læser vi om, at verden vil vende sig mod Israel (se v. 2 og 3). Det forklares ikke detaljeret hvordan. Men, at jordens folk samler sig mod Jerusalem, vidner om et stærkt politisk og militært pres.

Men i den situation "værner Herren om Jerusalems indbyggere" (v. 8). Folket skal altså ikke gå til grunde. I stedet vil det gå ud over de folk, som kommer imod Jerusalem. (Den samme tanke møder vi i kap. 14).

Målet

I v. 10 hedder det: "Og så udgyder jeg over Davids hus og Jerusalems indbyggere, nådens og bønnens Ånd ..." Folket skal se hen til Herren, og det vil ske på en sorgens og smertens dag. Fantastisk bliver det, når Israels folk på den måde vender sig til Jesus som Herre og Frelser.

Det er stort, når ét menneske forenes med Jesus. Før det sker, hænder det oftest, at mennesket ribbes for alt sit eget og troen på at kunne begå sig over for Gud. Netop derved hjælpes mennesket til at tage sin tilflugt til Jesus. Det er den proces, Bibelen her taler om for Davids hus og Jerusalems indbyggere.

Flere andre steder hos profeterne læser vi om denne folkets åndelige nyskabelse. Og sammenhængen er de fleste steder at 1) Gud samlet sit

folk (national genfødsel), hvorefter 2) Gud frelser sit folk (åndelig genfødsel). Se f.eks. Ez. 36,24-25. Endvidere ser vi det i Ezekiel syn i kap. 37, som iflg. v. 11 handler om "alt Israels hus". Rækkefølgen er, at de døde ben kommer i legemligt system, og derefter giver Gud legemet ånd. Her kommer rækkefølgen klart frem i overgangen mellem v. 12 og 13. Eller se v. 14: "jeg bosætter jer" - og I skal kende, at jeg er Herren".

Vi ser altså, at folkets samling ikke er selve målet, men forberedelsen til det. Det giver unægteligt perspektiv over den hjemkomst, som vi er vidner til i vort århundrede.

Tanken om Israels frelse finder vi bekræftet i Ny Testamente, se f.eks. Matt. 23,39. En nærmere uddybning får vi i Rom. 11,25 ff. (et afsnit vi senere vender tilbage til).

Riget for Israel

Denne nye tilstand i Israels fremtid vil få nogle konsekvenser. Når Peter (Ap.G. 3,21) talte om genoprettelsen ifølge Guds hellige profeter, så var det med direkte henvisning til Amos 9,11 ff. Dette sted handler om en fornyelse i det land, som folket aldrig mere skal rykkes op fra (v. 15). En sådan fornyelse taler profeterne om mange steder, hos Esajas for eksempel kap.2 og 11. Og når vi tænker på den nuværende ulykkelige tilstand i området, kan man blive glad for at læse f.eks. Es. 19,23-25.

Det er i denne sammenhæng, at Bibelen taler om, at Guds rige skal træde synligt frem (Luk. 19,1 1).

Når Skriften bruger udtrykket "Riget for Israel" (Ap.G. 1,6), skal vi ikke tænke på et specielt stærkt rige af denne verden (stærkt i den nuværende tids forstand). Jesus sagde jo selv, at hans rige ikke er af denne verden. Nej Riget for Israel betyder, at Israel skal blive et åndeligt kraftcenter - jvf. de førnævnte profetier hos Esajas. Se også Zak. 9,10.

"Riget for Israel" er udtryk for en ny verdensorden.

Det samme kan siges om "Tusindårsriget" - det vil sige de tusinde år, som er omtalt i Åb. 20. Der er grund til at regne med, at de to bibelske udtryk dækker over samme sag og periode.

Åb. 19 slutter med en beskrivelse af Antikrists fald og Herrens komme. Den begivenhed udløser den ny tilstand, som beskrives i Åb. 20. Både "Riget for Israel" og "Tusindårsriget" er altså betegnelser på Guds riges

synlige komme som en følge af Jesu genkomst.

Endvidere kan vi tænke på, hvad Gammel Testamente siger om den vidunderlige tilstand i det kommende rige. Åb. 20 forklarer det med, at Djævelen bindes. Hans forførende magt ophæves, så længe tusindårsriget varer. Og det er unægtelig noget andet, end det vi oplever i dag, hvor han er løs og går omkring for at opsluge flest muligt i sin forførelse (1. Pet. 5,8). Netop oplysningen om, at Djævelen bindes, forklarer hvorfor "Riget for Israel" bliver en så god tid.

Studiespørgsmål

- Hvorfor immigrerer jøder fra hele verden til Israel?
- Går Israel ifølge Bibelen en lys fremtid i møde?
- Læs Ez. 37,1-14 i sammenhæng. Hvem handler denne tekst om ifølge det, teksten selv siger? Hvad forudsiges her?
- Tal om, hvad bønnen "Komme dit rige!" i Fader- vor betyder.
- Hvad er sammenhængen mellem "Riget for Israel" og "Tusindårsriget"?

Israel - og Jesu genkomst

I sidste kapitel så vi, at den åndelige fornyelse i Israel som folk har sammenhæng med, at folket får et fornyet forhold til Jesus.

Hvornår vil det ske?

Bibelens svar på det spørgsmål indeholder ikke dato og årstal. Begivenhederne i frelsens historie indtræffer, når tiden er inde. Jesus blev født i "tidens fylde" (Gal. 4,4). Et andet eksempel har vi i 1. Mos.15, 16. Det nævnes her, at israelitterne først kan rykke ind i landet, når indbyggernes syndeskyld er fuld moden. Da er tidens fylde inde. Når situationen er lagt til rette, når bestemte begivenheder er indtruffet, så sker det.

Hele Israels frelse

På samme måde med Bibelens forudsigelse af hele Israels frelse. (Læs i sammenhæng Rom. 11,25-27). Den sker "når hedningerne fuldtalligt er kommet ind" (Rom. 11,25). Og hvordan sker den? Ved at Forløseren kommer fra Zion, står der i Rom. 11,26. Hvad tænker Paulus mon på i forbindelse med det udtryk? Det får vi at vide, når vi lægger mærke til, hvor han har hentet udtrykket fra. Det stammer fra Es. 59,19, der handler om, at Herren kommer "som en rivende flod".

I Gammel Testaments forudsigelser om Herrens komme er det ikke altid let at se, hvornår der tales om Jesu første komme, og hvornår der tales om hans andet komme. Nogle af profetierne får vi imidlertid mere lys over, når vi i Ny Testamente læser om begivenhederne i forbindelse med Jesu første komme og endvidere lægger mærke til, hvad Jesus har sagt om sin genkomst.

Når Esajas beskriver Herrens komme med det voldsomme udtryk "som en rivende flod" så svarer det til, at Jesus beskriver sin genkomst som et komme "med magt og megen herlighed" (Matt. 24,30): Hele Israels frelse har altså tidshistorisk sammenhæng med Jesu genkomst.

Ser vi først dét, er der andre steder i Bibelen, som bliver lettere at forstå. Et eksempel er det netop dem sammenhæng, Peter omtaler i det førstnævnte sted i Ap.G. 3,21. Når hele Israels frelse har sammenhæng med Jesu genkomst, og forberedelsen består i folkets hjemvenden til

landet, så bliver dér også mening i tanken om, at Jesus ved sin genkomst skal sætte sine fødder på Oliebjerget, øst for Jerusalem (Zak. 14,4). Jesus skal altså, ved sit andet komme, møde sit folk i dets gamle land. På en ny måde - med magt og megen herlighed - skal det da blive virkelighed, at "fra Zion udgår åbenbaring, fra Jerusalem Herrens ord" (Es. 2,3).

Mange har haft tankemæssige vanskeligheder ved at forestille sig, hvordan et helt folk hurtigt kan komme til tro og erkendelse af Jesus. Men ligeså vanskeligt ville det være – på forhånd - at forestille sig, at Paulus kunne blive frelst på den måde, som er beskrevet i Ap.G. 9,3. I begge tilfælde skal man i øvrigt ikke glemme, at Israel har et fortrin frem for andre folk: De har fået Guds ord betroet (Rom. 3,1, jvf. . også Rom, 9,4-5).

Israel som tegn

Når Israels folk vender hjem til Israels land, er det altså en forberedelse til folkets møde med Herren.

Og dermed bliver begivenhederne i Israel i dette århundrede tillige et tegn på, at Jesu komme er nær. Og det passer forresten godt med, hvad Jesus selv sagde om sin genkomst (læs Luk. 21,24-31).

Vi er også i vor tid vidne til andre tegn på Herrens genkomst, for eksempel krige, naturkatastrofer, falske profeter og ikke mindst evangelists udbredelse blandt folkeslagene. Men det lader vi ligge i denne sammenhæng, der jo handler om Israel.

Studiespørgsmål

- Hvornår kommer Jesus igen?
- Find eksempler på, at Gammel Testamente taler om Jesus, og forsøg at afgøre, om der er tale om Jesu første eller andet komme. (Se f.eks. Mika 5,1; Zak. 9,9-10; Es. 9,6-7; Es. 53)
- Er der forskel på det, der sker, når et menneske frelses, og det, der vil ske, når hele Israel bliver frelst?
- Hvilke tegn nævner Jesus selv i Luk. 21 på sin genkomst?

Israel - og evangeliet

Når man i almindelighed taler om Guds folk, tænker man ofte på dem (hedninger såvel som jøder), som ved dåben og troen er kommet til fællesskab med Jesus Kristus. Når man samtidig ved, at flertallet i det jødiske folk ikke bekender sig til troen på Jesus som Messias, så kan man spørge: I hvilken forstand er hele Israel alligevel Guds folk?

Guds folk

Rom. 11,28-32 forklarer, i hvilken forstand Israel stadig er Guds folk. Apostlen taler her om flertallet af jøder (som vi staks skal se, er der også et mindretal).

Men for de fleste gælder, at de står afvisende over for evangelist om Jesus fra Nazareth som Frelser og Herre. I forhold til evangeliet er Israel altså ikke Guds folk.

Men derefter skriver Paulus noget, som ikke gælder noget andet folk: I forhold til udvælgelsen er Israel elskede for fædrenes skyld! Hvorfor er de stadig det? Fordi Gud ikke kan fortryde den opgave og den udrustning (kald og nådegave) han har givet Israel. Det er på den baggrund, at Israel (også med sin nuværende afvisning af Jesus som Messias) er Guds folk. Og dermed bekræftes hele Gammel Testamentes tale om Israel som Guds folk, Guds tjener, Guds øjsten osv.

Ja, det bekræftes, at Gud har kaldet folket til en frelseshistorisk opgave - det vil sige en opgave med at udbrede frelsens budskab til bestemte tider. Og det kald har Gud ikke taget tilbage.

Men ligeså klart er det, at Guds hensigt ikke alene er, at Israel skal være Guds folk på den måde I v. 26 tales om, at hele Israel skal frelses, at Israel som nation altså skal blive en Jesus-bekendende nation.

Det kan kun ske på ét grundlag. nemlig i Jesu navn, som er det eneste, der er frelse i (Ap.G. 4.12). Det, som får et menneske til at åben sit hjerte for dette navn og tage sin tilflugt til det, er erkendelsen af egen ulydighed og synd over for Gud. Og i det lys skal vi netop forstå v. 30-32. De hedningekristne levede engang i ulydighed, men har nu fundet barmhjertighed. Denne vidunderlige sandhed skal imidlertid ses i

sammenhæng med Israels ulydighed. Men Israel skal ikke blive i ulydigheden, for den frelseshistorisk hensigt er, "at også de kan finde barmhjertighed. For Gud har indesluttet alle i ulydighed for at vise alle barmhjertighed" (både hedninger og jøder, men altså frelseshistorisk i forskudt tid).

Messias-troende jøder

Herefter vender vi os til det før omtalte mindretal.

I Rom. 11 bruges tre udtryk om Israels folk for at beskrive den nuværende åndelige situation i folket:

"Hele Israel" (v. 26), som omfatter alle jøder.

Denne helhed opdeles i to grupper:

"Israels rest" (v. 5), der har modtaget udvælgelsen af nåde.

"De andre (det øvrige Israel)" (v. 7), der endnu ikke i tro har modtaget udvælgelsen af nåde.

Her vil vi kort omtale den gruppe, der betegnes som Israels rest.

Den består af mennesker, der er født som jøder, som mere eller mindre fortsat opfatter sig som jøder- og som tror, at jøden Jesus er Israels Messias.

Gud vil, at det skal komme til at gælde alle jøder.

En jøde efter Guds mål og hensigt er omskåret på både legeme og hjerte (Rom. 2,27-29). At de omskæres på hjertet vil sige, at de kommer til den tro og erkendelse, at Jesus virkelig er Messias (det hebraiske ord for Den Salvende - altså Israels Frelser-Konge).

Gammel Testamente omtaler en sådan kommende hjertets omskærelse flere steder, for eksempel Jer.

31,33 og Ez. 36,26.

Men indtil i dag udgør Israels rest kun en del af Israel, et mindretal. Men dette mindretal er i vækst. Det er det i Israel, og det er det ikke mindst i Amerika.

I det israelske samfund betragtes en Jesus-bekendende jøde ikke længere som jøde. Begrundelsen er, at han anses for at have skiftet den jødiske religion ud med kristendom. Og jøde og kristen på samme tid er efter jødisk opfattelse en umulig begrebs sammensætning. Ligeså umulig

som at tale om en hvid neger. Men selv betragter de Jesus-bekendende sig stadig som jøder.

For nogle gælder, at de i nogen måde har opgivet jødisk bevidsthed og jødiske skikke. De kalder sig jøde- kristne eller kristne jøder eller måske bare kristne (det græske Kristus svarer til det hebraiske Messias). Ved at kalde sig kristne markeres det tætte forhold til de hedningekristne. Mange af dem har derfor også tilsluttet sig de gamle kendte kirkesamfund.

En anden gruppe - og det er især den, der er i vækst - kalder sig messianske jøder. Dette navn understreger, at de fortsat ønsker at blive betragtet som jøder samtidig med, at de bekender sig til troen på Jesus fra Nazareth som Israels Messias. Åndeligt føler de sig i øvrigt i slægt med de første, der kom til tro på Jesus på Ny Testamentes tid, og som netop var jøder.

De befinder sig ofte i en konfliktfyldt situation og med en følelse af hjemløshed, både blandt andre jøder og blandt hedningekristne. Det sidste skyldes, at mange hedningekristne mener, de skal blive som dem med hensyn til livsform, skikke osv. - at de skal opgive deres "jødiskhed". Og det er ikke sjældent kommet til udtryk på en smertelig måde. I stedet for burde hedningekristne, sammen med Israels rest, markere fællesskabet i foreninger i Jesus. Dette enhedens fællesskab er større end forskellen mellem mand og kvinde, træl og fri, jøde og græker (Gal. 3,28).

For jøde først

Dette udtryk fra Rom. 1,17 betyder, at forskellen mellem jøder og hedninger ikke er ophævet. Her sker det ved en understregning af, hvem der har førsteretten til evangeliet.

I Romerbrevets første kapitler får vi understreget, at i det enkelte menneskes forhold til Gud er alle lige, se f.eks. Rom. 3,9. Alle er i slægt med Adam - og hans fald i synd. Og for alle er der kun én frelsesvej, nemlig retfærdiggørelsen ved Jesus. Det er således forstået, at det i Galaterbrevet hedder, at der ikke er forskel på jøde og græker. Men dermed er den forskellige funktion og opgave, som er givet, ikke ophævet. I Rom.

3,9 blev det understreget, at der ikke er forskel. Men netop dette kapitel siger indledningsvis: "Hvilket fortrin har jøden så? Meget på alle måder! Først og fremmest, at de har fået Guds ord betroet". Og som vi før har set,

har Gud ikke ophævet, at han gav en speciel opgave til det jødiske folk. Derfor er det vigtigt at understrege, at evangeliet er for jøde først. Og hermed understreges altså strategien i den opgave, Gud har betroet evangelists budbringere.

Paulus handlede da også selv efter denne strategi og orden. Ligesom Jesus prioriterede sit forhold til synagogen (f.eks. Luk. 4,16), så gjorde Paulus det også (f.eks. Ap.G. 17,2). Den åndelige situation blandt stammefrænderne var en lidelse for ham (Rom. 9,1- 3). Og begrundelsen giver han efterfølgende (v. 4 ff.):

"De er jo israelitter. . "Derfor prioriterede han, som han gjorde.

Troende mennesker kan ikke lade være at tale om det, de har set og hørt. Vel - hvis vi kan det. så lad os lukke munden, også over for det jødiske folk. Men hvis ikke, så er der ingen bibelsk begrundelse for at forholde nogen evangeliet. Og da slet ikke dem, det først og fremmest er til. Vi bør være Herrens hænder, fødder og mund på det sted, hvor han selv var det, og hvor han skal vende tilbage.

Naturligvis må det ske på bestemte forudsætninger. For eksempel stiller jødernes åndelige baggrund i Gammel Testamentes særlige krav til vidnesbyrdsform. At bringe Jesus til Israel er - til forskel fra alle andre folk - at bringe ham tilbage. Om opgaven kan vi samlende sige: Vi bør over for det jødiske folk være et vidne om Jesus Messias, og i kærlighed, forbøn og hjælp stå i en tjeneste for Guds ejendomsfolk. Vi bør gøre det i erkendelse af ham som eneste frelsesvej for alle mennesker, i bevidstheden om kristenhedens skyld over for Israel og i lyset af Israels særlige stilling i Guds frelsesplan.

Som argument for at undlade dette, har man henvist til, hvad Paulus siger i Rom. 11,25-26 om hele Israels frelse. Det har da været hævdet, at Israels forhold til Gud, tager Gud sig af helt alene selv.

Klart nok forventer apostlen en folkeomvendelse i fremtiden. Men det er jo netop sammen med denne forventning, han i v. 14 udtrykker, at han arbejder for, at nogle må blive frelst.

Vor opgave står altså i denne spænding: alle -nogle. Den spænding skal ikke blokere, hverken for det arbejde, der gøres, for at nogle må blive frelst, eller for forventningen om, at hele folket må blive

frelst. Tværtimod er det en vidunderlig spænding, som giver et særligt perspektiv over arbejdet i det jødiske folk.

Tænk at øve en tjeneste med en sådan fremtidsudsigt! Det er glædeligt, når kristne unge f.eks. tager i kibbutz, ikke alene for at få en skøn oplevelse, men også med bevidstheden om, at de gør det som kristne. Der er et stort behov for, at Israel kommer til at opleve kristne, som bærer Kristi sindelag med sig og lever som kristne. Det har Israel ikke været forvænt med op gennem historien.

Studiespørgsmål

- Kan det være rigtigt i dag at omtale hele Israel som Guds folk?
- Hvad er forskellen på en kristen jøde og en messiansk jøde?
- Er der forskel på en (kristen) jøde og en (kristen) dansker?
- Hvordan kan man begrunde, at evangelist er for jøde først?
- Nævn nogle ting, der er vigtige at huske for kristne, der opholder sig i Israel.

Israel - specialitet eller for alle?

Det med Israel er jo dit speciale eller særlige område.

Nå! - siger man først, når man møder den påstand.

I anden omgang bliver man faktisk lidt beklemmt. For ens tanker om og forhold til Israel er jo ikke nødvendigvis noget med at være Israel -fan, -specialist eller -fanatiker. Der er nemlig nogle grunde til, at alle kristne burde have et forhold til Israel.

Lad os nævne nogle - og lad det så samtidig være en slags opsamling af det, vi har været inde på tidligere.

1. Guds forhold til Israel

Afgørende for en kristen må være det forhold, Gud har til landet og folket Israel. Dette forhold beskrives i Bibelen med nogle udtryk, som ikke bruges om andre folk: ejendomsfolk, øjesten, ægtehustru. Tilmed må andre folk "betale" for dette forhold, se for eksempel Es. 43,3. Det betyder ikke, at Gud ikke også omfatter andre folk med kærlighed og omsorg. Men det betyder, at Gud har udvalgt nationen til en særlig opgave og funktion i frelsens historie. I omtalen af, at Gud giver hvert folk sin tilmålte del på jorden, hedder det derfor: "men Herrens del blev Jakob, Israel hans tilmålte lod (5. Mos. 32,8-9).

2. Bibelen er jødisk

Der er nogle kendsgerninger, der har betydning for vores bibellæsning og bibelforståelse. Et bedre kendskab til Israel, Jesu jødiske samtid og bibelsk jødedom er med til at berige bibellæsningen og give en rigtigere forståelse af Bibelens budskab. Følgende kendsgerninger kan nævnes:

- Den kristne menigheds bibel er, menneskeligt talt, en jødisk bog. Næsten alle forfattere er jøder, der betjener sig af jødiske udtryk og henvisninger til jødiske fester, forhold m.v.
- Næsten alle historiske begivenheder og geografiske oplysninger vedrører Israel og Israels folk. Israel er rammen om og det svøbt, som Bibelens centrum er svøbt i.
- Centrum i Bibelen, Jesus selv, er jøde - både med hensyn til fødsel,

omskærelse, klædedragt, forholder til synagogen og så videre. Og vi har hans eget ord for, at han først og fremmest blev sendt til "de fortabte får af Israels hus".

3. Mit forhold til Gud afhænger af Guds forhold til Israel

Det forhold, Gud har til os hedningekristne, sætter Bibelen sammen med Guds forhold til Israel. Vort liv som kristne skal forstås i lyset af, hvordan Gud handler med Israel.

- Jesus sagde: "frelsen kommer fra jøderne" (Joh.4,22). Og de ord udtrykker netop den frelseshistoriske rækkefølge, som vi ellers møder i Bibelen efter udvælgelsen af Abraham. Fra dette tidspunkt gør Gud brug af udvælgelsen som "metode" i frelsens historie. Historisk blev løfterne først givet til Israels folk. Den frelse, Gud rækker til os hedninger, er derfor ikke noget nyt, men en gave, som er givet til Israel først. Det er på den baggrund, Paulus taler om, at hedninge-kristne var "udelukket fra borgerret i Israel og fremmede for forjættelsens pagter" (Ef.2,12). Men nu er vi "ved Kristi blod kommet nær" (Ef. 2,13). Vi er nemlig "medarvinger og medindlemmede i legemet og har medandel i forjættelsen" (Ef. 3,6). Læg mærke til, at vi er "med" altså ikke i stedet for.
- Dernæst vil vi betragte den sammenhæng i frelsens historie, Paulus viser os i Rom. 11,16 ff. Der tales her om Oliventræets hellige rod, som er frelsesløftet. Det bærer Israel, og Israel hører til på det. Israel er af fødsel de naturlige grene. De er helliget på grund af Abrahams udvælgelse, og det løfte, han fik. Vi der er født som hedninger derimod, er af fødsel udenfor. Vi må derfor podes ind på løftet - imod naturens orden. Men - og her er vi ved pointen - det sker i sammenhæng med, at nogle af de naturlige grene brækkes af. Uden at vi rigtig kan se til bunds i denne frelseshistoriske hemmelighed, så hænger vores indpodning i frelsen (delagtighed i frelsen) altså sammen med andres afbrækning (manglende del i frelsen). Eller sagt på en anden måde: Hvis du er frelst, så skal du

tænke det sammen med, at nogle i Israel ikke er det. - Kan du forstå det? Jeg kan ikke! Men jeg ved, at denne sag betyder noget for mit forhold til det afbrækkede Israel, og at det stemmer mit sind til undrende tak for frelsens store under, nemlig at Gud tog mig og satte netop mig ind i frelsen med "saften fra det ægte træs rod"

4. Guds demonstrationsfolk

Israel er Guds demonstrationsfolk. Således hedder det i Rom. 15,4: "Alt, hvad der tidligere er skrevet, er jo skrevet, for at vi kan lære af det, så vi med udholdenhed og med den trøst, som skrifterne giver os, kan fastholde håbet". Lærdom og trøst. Det kan vi hente fra de skrifter, der geografisk og historisk handler om Israel. Lad os nævne blot to grundlæggende ting, der giver lærdom og trøst.

- Fordi Guds gave er af ufortjent nåde, så har den stadigvæk gyldighed, selv om den ikke i første omgang montages som gave. Folket, som skulle indtage landet, var genstridige (se for eksempel 5. Mos. 9,23-24). Alligevel førte Gud israelitterne ind i landet. Når Gud også i vort århundrede har ført - og fører - folket tilbage til landet, så viser han for alverdens øjne, hvad det vil sige, at han er trofast og står ved det, han har sagt og lovet. Han viser, at han er nådig. For han indfrier ikke sine løfter på grund af os, men ofte på trods af vore gerninger.
- Endvidere viser Israels historie, at der har været tid med skiftende national opløsning og national samling, og at dette har sammenhæng med Guds åndelige forhold til sit folk. Israels Gud er ikke alene trofast i sin nåde, men også i sin dom og tugt. Perioderne med national opløsning bliver i Bibelen set i sammenhæng med folkets frafald og moralske opløsning. Men midt i denne dybe alvor ser vi samtidig, at Gud ikke overlader sine udvalgte til sig selv. Tværtimod ser vi i Amos 3,2, at det netop er fordi Gud vedkender sig sit folk, at han straffer synden. (Se i sammenhængen hermed også Hebr.12,8). Gud tugter ikke for at ødelægge Nej, når Gud handler med sine udvalgte, som han gør, er det for at bringe dem

tilbage til eller fastholde dem på den vej, hvor de kan leve til hans ære.

Meget andet fra Israels historie kunne nævnes. Gennem det hele demonstrerer Gud på sit folk, hvem han er - også over for os.

5. Gud er historiens Gud

Det er noget grundlæggende i Bibelens historiesyn, at Gud styrer histories. Det betyder blandt andet, at hvis man ikke læser Bibelen historisk (men i stedet for gør brug af en filosofisk eller idémæssig tilgang), så risikerer man, at man slet ikke får fat i Bibelens anliggende.

- Når man betragter den skabte verden og tænker Israel med, bliver man klar over, at Gud er Gud både i Himmelen og på jorden. Folket - og vores - åndelige forhold til Gud har synlige, historiske følger. Det gældes ikke først i den kommende verden med evigt liv og evig fortabelse, men også i den nuværende. I de aktuelle hændelser er det ikke så let at se meningen og linjerne i det, der sker i verdens begivenheder. Men lader vi os fastholde af Israel i bakspejlet, så kan der alligevel blive mening i det, der sker i verden, og så kan vi også vove at se fremad. For Guds handlen med Israel fortæller os bestandigt, at Gud har fat i rattet.
- At tænke Israel med i forholdet til Gud giver imidlertid også perspektiv over den enkeltes personlige liv og hverdag. For også der ønsker han at være konge og herre. Ligeså konkret og "jordnær" han er i sin handler med Israel, vil han være det i dit liv. Han vil realisere dit liv gennem gode gerninger, "som Gud forud har lagt til rette for os at leve i" (Ef. 2,10). Vi har et stående kald til at fremme Guds herredømme i det nære. Vi er kaldet til - i en stadig proces - at aflægge det syndige (Kol. 3,5ff.) og iføre os Guds gerninger (Kol. 3,12 ff. .) I øvrigt kan en kristen ikke leve et usynligt liv med Gud i troen på én måde og så leve et synligt liv i handlinger efter andre

principper - uden at bedrage sig selv (Jak. 1,22). Guds handlen med Israel viser os, at han vil en sammenhæng mellem hans gode vilje og det, som sker. Sådan også i den enkeltes liv.

- Det er overvældende stort, at jeg, den enkelte kan blive frelst, alene på grund af Jesus. Det er også stort at få lov at se, hvordan jeg bare er en lille brik i Guds store frelseshistoriske puslespil. Det er ikke for ingenting, at Paulus slutter Romerbrevets frelseshistoriske afsnit med følgende: "Hvilket dyb af rigdom og visdom og kundskab hos Gud! Hvor uransagelige er hans domme og hvor usporlige hans veje! Hvem kender Herrens tanker, eller hvem kan være hans rådgiver? Hvem giver ham noget først, så han må gøre gengæld? Fra ham og ved ham og til ham er alle ting. Ham være ære til evig tid! Amen" (Rom. 11,33-36). Jo, Guds forhold til Israel kan hjælpe os til balance, så vi både fastholdes af Guds storhed og suverænitæt på den ene side og det forhold jeg, den enkelte, må have i troens liv med ham på den anden side.

6. Israel hjælper os til at prioritere vort liv rigtigt

Under dette sidste punkts vil vi sætte fokus på nogle ting, hvor Israel har betydning for, hvordan jeg prioriterer mit liv.

- Det, der er sket - og sker - med Israel, viser os, at det går mod afslutningen af den nuværende verdensorden. "Israel er viserne på Guds ur" har én sagt. Og det er rigtigt. Jesu genkomst nærmer sig. Den begivenhed er - for den kristne - løfterig at se hen til, både for unge og ældre, vel at mærke, når vi lader Bibelen fortælle os, hvad der er i vente. Så betragt Israel, og lad din forventning blive styrket. Når Jesus talte om den tid, hvor Jerusalem ikke længere skulle være trampet ned af hedninger, føjede han til: "Når disse ting begynder at ske, ret jer da op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig" (Luk. 21,28). Således bliver Israel et tegn for os. Og dermed også et kald til at få gjort det, som skal nås, inden det er for sent. Lad os prioritere vore gøremål rigtigt, det vil sige bibelsk. Snart

bryder Guds rige frem (Luk. 21,31). Og så ser verdensscenen anderledes ud.

- Guds handlen med Israel lærer os, at vi ikke lever for vor egen skyld, men for Herren (sammenlign Ez. 36,22 og 2. Kor. 5,15). Mange af os tænker nok, at Gud frelste os for at redde os fra den evige fortabelse til et liv i den himmelske verden. Og deri tænker vi ret. Men lad os også tænke på, at Israel ikke fik Guds kald og opgave for sin egen skyld, men for at fremme Guds herredømme (Guds rige) og ære. Guds frelsestanke med dig og mig har også dette motiv.
- Til en kristens livsprioritering hører udbredelsen af evangeliet om Guds rige. Hvad prioriterer du og jeg højst i denne tjeneste? Skriften siger, at evangeliet er for jøde først. Og det må vel betyde noget, når troens folk satser. Derfor skal besøg og ophold i Israel ikke alene blive til skønne oplevelser. Risikoen er nemlig til stede for, at oplevelserne alene bliver til minder eller kulisser for troen. Som før nævnt, er der et stort behov for, at kristne afspejler Guds sindelag over for Israel.

Lad derfor også alt, hvad du nu har læst, være et kald til at tjene Gud overfor det jødiske folk!

Studiespørgsmål

- Får en kristens specielle forhold til Israel konsekvenser for hans eller hendes holdning til de israelske arabere og palæstinenserne?
- Hvordan kan Bibelen på én gang være Guds ord og en jødisk bog?
- Nævn nogle ting, vi som kristne kan lære af Guds forhold til Israel.

- På hvilken måde hænger Israels åndelige og Israels nationale situation sammen?
Hvad kan det lære os som kristne?
- Har Israel betydning for, hvordan du prioriterer - eller bør prioriterer - dit liv?